

רשק
שיעורי
תורה

היכלי תורה

יום וערש"ק בלק ו תמוז תשע"א ♦ דף היומי בבלי: חולין יב ירושלמי: עירובין נה

נושאי הדף בעלון

- מלח.....חולין יב סגולה באכילת
- סוכה.....חולין יג קטן בעשיית
- שחטה.....חולין יד האם יש צורך לחזר אחר
- הימים.....חולין טו אכילת בשר במלוה מלכה בתשעת
- מקל.....חולין טז שילוח הקן ע"י
- שבת.....חולין יז קנייה בחנות של מחללי
- שנחלק'.....חולין יח שיעור 'לולב
- כפתור ופרח.....עמוד 5

אולי נוכל נכה בו ואגרשנו מן הארץ כי ידעתי את אשר תברך מברך ואשר תאר יואר...

דבריו אלה של בלק, יש בהם לכאורה סתירה מסיפא לרישא. אם יודע הוא בבירור שברכותיו וקללותיו של בלעם סופם להתקיים, מדוע נקט לשון ספק ואמר 'אולי אוכל נכה בו'.

ברם, רש"י פירש כי הכרתו בטיב מוצא פיו של בלעם באה לבלק על ידי מלחמת סיחון, שעזרו בלעם להכות את מואב. מאחר שידע בלק שיש בידו של בלעם לברך או לקלל, בא לידי ספק באיזו דרך עזר בלעם לסיחון לגבור על מואב, אם על ידי שברך את סיחון, או על ידי שקלל את מואב. בספקו זה היה עומד עד שבאו ישראל ונצחו את סיחון במלחמתם אתו, מעתה הוברר הדבר למפרע שנצחונו הקודם של סיחון על מואב, בא לו על ידי שבלעם קלל את מואב. אילו היה בלעם מברך את סיחון, סבור היה בלק לומר, כי אז לא היה הלה נופל במלחמתו עם ישראל.

כעת בקש בלק מבלעם 'לכה נא ארה לי את העם הזה', כי אם לא יקלל את ישראל ודאי שינצחו ישראל את מואב, מכיון שמואב עדיין בקללתם הם עומדים מהקללה שקללם בלעם בעת שנלחמו עם סיחון.

אם יקלל את ישראל, יהיו ישראל ומואב שניהם כאחד ממקולליו של בלעם, ואז 'אולי אוכל נכה בו'.

פנינים יקרים החדש

סגולה באכילת מלח

במסכת הוריות (יג:) אמרו שטבילת האצבע [אצבע הקמיצה] במלח הוא סגולה להשיב את הלימוד.

והנה ר' שמואל לנדא בנו של בעל הנודע ביהודה כתב (הקדמה לנו"ב) 'מתכונת הגוף כאשר נודע לחכמי הטבע שעמדו על הבחינה כשחלקו גווית האדם לחלקיו על ידי חכמת הכימיה, שנמצא גוף האדם מורכב ממים שמן סיד ומלח, ומצאו במופת שכל אשר בעת חייו היה יותר חריף ובעל שכל יש בו יותר מחלקי המלח, ובזה יש לפרש כוונת חז"ל בקדושין (ט:): 'הוא ללמוד ובנו ללמוד רבי יהודה אומר אם היה בנו זריז וממולח בנו קודמו', ורבים לא ידעו לפרש מהו זה ממולח עד ששלחו ידם להגיה בתלמוד, וכתבו ממולא במקום ממולח, אבל לפי דעתי הכוונה היא שבנו ממולח דהיינו שיש לו הרבה חלקי מלח לרמוז שהוא חריף ובעל הבנה.'

על פי זה כתב המהרש"ם (הסכמה לספר מתנה טובה עמוד ב:) לבאר מה שרב נחמן השיב לרב דימי בר יוסף 'לכי תיכול עלה כורא דמלחא' דהיינו כשתגביר אצלך את חלקי המלח וממילא תהיה יותר בר הבנה, תוכל להבין טעמו של דבר, וההבדל שיש בין מילתא למילתא. וכן ביאר בספר מגדים חדשים (שבת ד.).

כעין זה כתב בשו"ת הרב"ז (שאפארן, ילקוט החנוכי סי' יז), ובהו ביאר גם מה שדימו במסכת מנחות (כא.) בינת אדם למלח, עיי"ש.

בשו"ע (או"ח סי' קעט ס"ו) פסק המחבר, אכל כל מאכל ולא אכל מלח, ביום י'דאג מפני ריח הפה, ובלילה מפני ריח הפה ומפני אסכרה, והאוכל מלח אחר אכילתו לא יאכל בגודל, דקשה לקבור בנים. ולא בזרת, דקשה לעניות. ולא באצבע, דקשה לש"ד, אלא באמה ובקמיצה.

בהג"ה (שם) העיר שכיום אין נוהגים בזה, וביאר המשנ"ב (ס"ק יח) שהיינו משום שכל האכילות שלנו מעורב מתחלה במלח, ע"כ אין להקפיד ע"ז מיהו בלא"ה אין להקפיד בזמנינו דהאידינא נשתנו הטבעים כמבואר במג"א.

אולם בכה"ח (סי' קעט ס"ק כא) כתב שאף שנשתנו הטבעים, מ"מ נכון לזהר בזה. ובשלחן הטהור (שם ס"ה) כתב שאף בימינו שיש מלח במאכלים יש לטעום מעט מהמלח בסוף סעודתו.

ועיין בספר זרע חיים (סי' לא אות ה) בעניין אכילת מלח. בגילוי דעת למהרש"ם (שערי שלום אות ז) מה שדרש לפי חידושו של בן הנודע ביהודה. בלקוטי חבר בן חיים (ח"א דף ל טור ד) שהמלח ממעט הזרע, ולכן החת"ס לא טבל את החלה במלח בליל שבת [עפ"י תקנת עזרא לאכול שום בליל שבת]. ובאגודת אוזב מדברי (שבת ד. ד"ה כדבעי) מה שהאריך לבאר בביאור לשון רב נחמן 'לכי תיכול עליה כורא דמילחא'.

לרישום ועדכון שיעורי תורה ניתן לשלוח

פקס ל: 03-543-5757

קטן בעשיית סוכה

בפרי מגדים (סי' תרלה) כתב, שקטן שעשה סוכה סוכתו כשרה, והוכיח כן כמה שאמרו בסוגיין שלקטן יש מעשה, כשמחשבתו ניכרת מתוך מעשיו, וכך נקט גם החלקת יואב (מהדו"ת סי' ג).

באבני נזר (או"ח סי' תעה) פסק גם שקטן יכול לעשות סוכה, וביאר שגדר הדין שצריך 'סוכה העשויה לצל', אינו שצריך 'כוונה' בעשיית הצל, שלפי זה קטן פסול מפני שאינו בר כוונה, אלא הדין הוא שצריך לעשות את הסוכה לצל, ואם כן במצוה את הקטן לסכך, כיון שבעל הבית חשב בשעת העשייה שהסוכה תהיה לצל, הסוכה כשרה, ואף שהקטן שעשה את הסוכה אינו 'בר כוונה' מכל מקום אין צורך בכוונה, אלא צריך שבפועל הסוכה תיעשה לשם צל, וכל שהבעל הבית, חשב בדעתו שלשלם כך הסוכה עשויה, הרי היא כשרה. אולם הביאור הלכה (ריש סי' יד ד"ה להצריך) כתב שראוי להמנע מלעשות סוכה ע"י קטן, וטעמו שסו"ס המג"א והפמ"ג נקטו כדעות הראשונים שמי שאינו מחויב במצוה אינו כשר לעשייה. וכך נקט גם הבכורי יעקב (סי' תרלה סק"ב).

שוחט שיש לו משקפיים

בסוגיין מבואר שסומא ששחט שחיטתו כשרה, אולם לכתחילה לא ישחוט. וכך נפסק בשו"ע (יו"ד סי' א ס"ט).

בשו"ת טוב טעם ודעת (תליתאה סי' פה) ערער על שוחט שלוש משקפיים שאין שחיטתו כשרה, וכמו שכתב המגן אברהם (או"ח סי' תלג) שאין לבדוק חמץ נגד חלון שיש בו זכוכית, ומוכח שע"י זכוכית לא נידון בשחיטה כאבוקה. וסיים, אך לא אדון אנכי בזה כי זה מוטל על הרבנים דשם לתקן המעוות. ובשו"ת דברי מלכיאל (ה"ד סי' לא) חשש לדבריו.

אולם המהרש"ם בדעת תורה (סי' א סק"ג) הביא דברי הטוטו"ד בזה, וציין ג"כ למ"ש רש"י בתהלים (לא י) עששה בכעס עיני, כהתה, לשון עששית, שאדם נותן זכוכית לנגד עיניו לראות לעבר הזכוכית דבר, ואין אותה מראה ברורה. עכ"ל. ושוב דחה. וה"נ אם רואה ע"י בריל בטוב, כמו שרואים בחוש בזה"ז ע"י בתי עינים טובים, אין חשש בזה. וכן פסק בכה"ח (סי' א ס"ק קפח) בשם הדרכי תשובה (יו"ד סי' א ס"ק קצג). וכן פסק בשו"ת מהרי"ץ דושינסקי (סימן נט).

ובבית דוד (יסוד הבית סי' א אות ו) כתב שבכגון דא אמרינן פוק חזי מאי עמא דבר, ובכל ערי ישראל מעשים בכל יום שיש כמה שוחטים ובודקים הרואים ע"י בתי עיניים, והם שוחטים ובודקים לפני רבנים גאוני עולם וצדיקי הדור ואין מוחה ומפקפק כלל. ואדרבא כמה צדיקים וקדושי עליון מזרזים ומצוים לשוחטים ובודקים המסתופפים בצילם להלביש בתי עינים, וכמו שידוע מהשו"ב המפורסם רבי שמואל דוד, שבהיותו בן מ"ח שנה הרגיש שינוי גדול בראייה, ושאל להרב הקדוש מקהילא קדישא גור רם יסכים שיפסוק מלשחוט מחמת זה, ואמר לו, חלילה וחס, רק ללבוש בריל"ן, וכן הגאון הקדוש רבי אברהם (שליט"א) [זצ"ל] מסאכטשוב ציווה לכמה שוחטים ובודקים ללבוש בריל"ן. וזה איזה שנים שנתן תעודה להשו"ב רבי ש"י שישחוט בבתי עינים. והרב הקדוש רבי יעקב דוד זצ"ל מאמשינאוו בכל עת שבא לפני השו"ב הישיש של ר"א ע"ה, נתן לו ארגז עם בתי עיניים שלו שיבחר לו בתי עיניים הראויים לו, ודיבר על ליבו ואימצו שלא יעלה עליו שום מורא. וכן עוד כמה וכמה מעשים מצדיקי וקדושי עליון. וא"כ מה יש עוד להרהר בזה.

האם יש צורך לחזור אחר שחיטה

כתב הרמב"ם בספר המצוות (מצוה קמו) מצווה לשחוט בהמה חיה ועוף ואחר כך יאכל בשרן שנאמר (דברים יב כא) וזבחת מבקרך וכו'. וכך מבואר גם בחינוך (מצוה תנא) שיש מצווה לשחוט.

אולם דעת הראב"ד (השגות שם) שאין מצוות עשה בשחיטה, וכתב שאולי זה לאו הבא מכלל עשה.

בתבואת שור (ריש הל' שחיטה ס"ק נט) כתב שלהשיטות שיש מצוות עשה בשחיטה המצווה היא בכל פעם שעושה מעשה שחיטה, והמצווה אינה אלא על השוחט, ולא על האוכל בשר שחוט, והוכיח שכן הוא שהרי השוחט מברך ואין האוכל דבר שחוט מברך.

והנה בספר החרדים (בהקדמה ד"ה ויש מ"ע) כתב דיש כמה מצוות עשה שאין האדם מתחייב בהם אלא על ידי סיבה כגון מצוות מעקה שאם אין לו גג אינו מתחייב בו וכן ציצית ובימו תתן שכרו דאע"פ שאין בית דין של מטה מענישים למי שאינו מקיימן מ"מ צריך לחזור אחריהם להביא את עצמו לידי חיוב כדי לקיים גם מצוות הללו. וכמבואר בגמ' במנחות (מא.) דבזמן דאיכא ריתחא ענשינן אפילו על מי שלא היה חייב בעשה ולא חיזר לקיימו.

לפי זה כתב הדרכי תשובה (שם סק"א) שלכאורה נראה שראוי לכל אדם ירא שמים להדר שיגיע לידו לשחוט פעם אחת איזה זבח כדי שלא יענש עליו בעידן דריתחא, וכשם שכתב החרדים בנוודע למצוות ביומי תתן שכרו.

אך למעשה הסיק הדרכי תשובה שבשחיטה אין צריך להשתדל לשחוט ומשום שבדבר כזה שיש בו נטילת נשמה של בעל חי אין לומר שמצווה על כל אדם לחזור אחריה, והוכיח כן ממה שאמרו בבא מציעא (פה.) שנענש רבי ביסורים על שאמר לעגלה שהלכה לשחיטה, זיל כי לכך נוצרת. והיינו שהיה עליו קפידא שלא ריחם על בהמה זו אף שעומדת לשחיטה ואם כן מסתבר שמטעם זה גם אין לחזור אחר שחיטה כשאין לו צורך אחר.

לקיחת ד' מינים מחוברים לקרקע

בצל"ח (שבת קלא) מבואר שיוצאים ידי חובת ד' מינים כשלקחן במחובר לקרקע, ואף שנאמר בתורה 'ולקחתם לכם', מכל מקום כל שאוחרם בידו הרי זה בכלל 'ולקחתם'.

אולם המהרש"ם באורחות חיים (סי' תרנא ס"ק יז) הוכיח שלא כדבריו מכמה מקומות, וכן ממה שאמרו בסוגיין ששחיטה במחובר פסולה מדכת"ב 'ויקח את המאכלת' הרי שמחובר אינו בכלל 'ויקח', נמצא שגם בנוגע לד' מינים שהתורה אמרה 'ולקחתם לכם' כל שהם מחוברים לקרקע אינו בכלל 'ולקחתם'.

והביא שהפמ"ג (סי' תרנא א"א) הסתפק לגבי הנוטל ד' מינים כשהם מחוברים לעציץ נקוב, אולם זה פשיטא ליה שאם רק אחז הד' מינים בידו כשהם מחוברים ממש לקרקע לא קיים המצווה.

אולם בס' כמו השחר (מערכת ל ס"ג) כתב לחלק שבשחיטה לא בעי לקיחת סכין ביד, שהרי נעץ סכין בכותל והעביר עליו צוואר הבהמה ושחטו כשר, אלא דבעינן שהסכין יהיה תלוש וראוי ליקח ביד, משא"כ בד' מינים שבעי לקיחה היינו שיגביהם למעלה והוי תלוש ואי לא בטלי לגבי עציץ הוי לקיחה ע"י דבר אחר. וע"ע בחיים וברכה (אות קנג, קפט).

אכילת בשר במלוה מלכה בתשעת הימים

בברכי יוסף לחיד"א (או"ח סי' תקנא סק"ו) כתב בעניין אכילת בשר בתשעת הימים שיש מקילין לאכול בשר מבושל שנשתייר מסעודת שבת, והביא ששמע ראה להתיר, ממה שהסתפקו בסוגיין אברי בשר נחירה שנכנסו לארץ אם אנו אומרים הואיל ואישתרי אישתרי, וכתבו הפוסקים שבדרבנן נקטינן להקל. ועל כן היות שמה שאין אוכלים בשר בתשעת הימים אין זה אלא מנהג בעלמא, על כן אומרים בזה הואיל ואשתרי לשבת אשתרי לחול.

אולם כתב החיד"א שיש לדחות ראייה זו, ומ"מ אין למחות במקילים.

בטעם שיש לדחות ראייה זו, ביאר החיד"א בשו"ת חיים שאל (ה"א סי' פט) בשם האור יקרות שלא אומרים הואיל ואישתרי אלא באיסור עצמו שהותר ולא נתחדש לו אח"כ איסור אחר, ולפי"ז בנידון דידן כיון שאיסור אכילת בשר נתחדש בשבוע שחל בו ת"ב או מראש חדש, ושבת מעולם לא נאסרה באכילת בשר, א"כ אי אפשר לומר בבשר שנשתייר משבת הואיל ואישתרי מפני שאינו בגדר איסור שהותר, אלא בגדר דבר שמעולם לא נאסר.

ובמחזיק ברכה (קו"א שם) הביא שבספר מזבח אדמה כתב שהעידו שגדול אחד היה עושה כן, לאכול מבשר שנשאר משבת, והרב מזבח אדמה צידד בזה. ובשו"ת חיים ביד (סי' קכה אות טו) כתב, ונראה שאפי' המחמיר שלא לאכול משיוירי שבת מ"מ בסעודה ד' [מלוה מלכה] מותר ואף מצווה יש בזה, שהרי עד ד' שעות הוא זמנה ועדיין יש הארת שבת. וכמו כן הבני יששכר (מאמר בין המצרים) הביא בשם כמה גדולים שהיו אוכלים במוצש"ק חזון בסעודת מלוה מלכה משיוירי שבת, עיי"ש.

בשע"ת (שם ס"ק יא) כתב שאין להתיר הדבר אלא במקום שנשאר ממאכלי שבת, משא"כ אם בערמה בישל יותר לשם סעודת שבת אסור. וכן כתב בשו"ת מהר"מ שיק (או"ח סי' רפו) להחמיר.

אמנם בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ד סי' כא אות ד) כתב, בדבר מי שנוהג לאכול בסעודת מלוה מלכה במוצאי שבת בשר שראוי לעשות כן למי שאפשר לו, כמו שכתב המג"א (סי' ש), מסתבר שכוין שעכ"פ מאיזה טעם שיהיה נמצאו אף מיראי ה' וזריזין במצוות שלא הקפידו לאכול בשר בסעודת מלוה מלכה אפילו בדורות הקדמונים, אין אפילו לאלו המקיימים אותה בכל מוצאי שבת בבשר רשות לאכול בשר בסעודת מלוה מלכה זו, ואפילו נהג כבר הרבה פעמים שיש חשש נדר מדין נהג ג' פעמים ולא התנה שיהא בלי נדר, מסתבר שא"צ התרה שהרי הנהגתו היתה במוצאי שבת של כל השנה שמותרין בבשר, ולא שייך לומר שמנהגו היה שלא נחשב אצלו סעודה חשובה בלא בשר שנאמר שלפי מנהגו לא יצא כלל חיוב מלוה מלכה, אלא שמנהגו להוסיף ליותר כבוד, לכן מחמת המלוה מלכה שאוכל בכל מוצ"ש בשר שאז אין שום חשש באכילת בשר, אין בכלל מנהגו גם לאכול במלוה מלכה שבתשעת הימים שהמנהג הוא שלא לאכול בשר.

וע"ע במחזיק ברכה (סי' שעד סק"ב), בעין זוכר (מע' ה' אות ד), בפתחי תשובה (יו"ד סי' קטו סק"ט, סי' שמא ס"ק יב), בשו"ת בית דוד (ליט"ר סי' יד), בשדי חמד (מערכת בין המצרים סי' א אות ו), ובשו"ת ירך יעקב לר"י ארגואיטי (סי' כח).

שילוח הקן ע"י מקל

ברמב"ם (שחיטה פי"ג ה"ד) פסק שאדם שלקח האם על הבנים, אם בא אחר וחטף האם מידו ושלחה או שברחה מתחת ידו שלא מדעתו, לוקה, משום דכתיב שלח תשלח עד שישלח מעצמו. וכיצד משלח, אוהז האם בכנפיה ומפריחה.

בערוך השולחן (יו"ד סי' רצב ס"ו) ביאר שלשון שלח תשלח הוא בידו, דווקא שיאחזנה ויפריחנה, אבל אם נתן עליה קול ופרחה מחמת הקול לא עשה המצוה כלל.

בשולחן ערוך (יו"ד שם ס"ד) כתב המחבר 'צריך לשלח האם עד שתצא מתחת ידו' אך לא כתב שצריך לאחוז את האם בכנפיה. ועיין **בחת"ס** (או"ח סי' ק) **ובחזון איש** (יו"ד סי' קעה).

באבני ישפה (ח"ג סי' צז) דייק **בדעת הגר"א** (יו"ד שם סק"ט) שיש להחמיר כדעת הרמב"ם לשלוח את האם בכנפיה ממש.

והנה **בתשובות והנהגות** (ח"ג סי' שכט) דן כיצד יש לקיים את מצוות שילוח הקן באופן שהקן גבוה ואין אפשרות לשלח את האם אלא ע"י הכאה ממרחק שהאם תברח, וכתב שאם מכה סביב השוכך והאם בורחת לא קיים המצווה, אבל אם מכה בשוכך הרי הוא מקיים המצווה, אמנם הביא בשם בעל הדברי יואל שמקיימין את המצווה בכל צורה ובלבד שעל ידו שלח את האם.

ובשו"ת תורה לשמה (סי' רעה) דן אם אדם לקח את האם, והניחה בלול אחד צר, וסגר עליה את פתח הלול, ואח"כ בא לקיים מצות שלוח ולא תפסה בידו ושלחה אלא רק פתח לה הפתח של הלול כדי שתצא, והיא יצאה ממילא ופרחה, אם קיים מצות עשה בזה שהרי על ידו נשתלחה שפתח לה הפתח כדי שתצא ולא שהיא ברחת מידו, או שמא גם בזה לא יצא ידי חובה.

בתשובתו כתב שבדיעבד מהני וחשיב קיים מצות עשה מאחר דמכוחו נשתלחה והוא כיוון לזה בפתחת הפתח כדי שתצא ותשתלח.

ראייה לכך הביא ממה שאמרו בסוגיין שהשוחט ע"י גלגל של אבן או של עץ שהיתה הסכין קבועה בו וסבב אדם את הגלגל ושם צואר העוף או הבהמה כנגדו עד שנשחט בסביבת הגלגל, הרי זו כשרה, ואם המים הן המסבבין את הגלגל ושם את הצואר כנגדו בשעה שסיבב ונשחט הרי זו פסולה, ואם פטר אדם את המים עד שבאו וסבבו את הגלגל ושחט בסביבתו הרי זו כשרה, שהרי מכח אדם בא, בד"א בסביבה הראשונה אבל מסביבה שניה ולאחרת אינה מכח האדם אלא מכח המים בהילוכן.

וכן ה"ה הכא מכח שפתח לה הפתח של הלול שהיתה סגורה בתוכו יצאה, שכן טבע העוף המוסגר במקום צר כאשר נפתח לו הפתח תיכף יוצא מן המאסר.

קנייה בחנות של מחללי שבת

במגן אברהם (או"ח סי' שיח סק"ב) הסיק, שאדם שבישלו עבורו בשבת אפילו במזיד, מותר לו ליהנות מכך למוצאי שבת. וכך העלה המשנה ברורה (שם סק"ה) למעשה.

בשו"ת כתב סופר (או"ח סי' נ) העיר שמכל מקום אין הדברים אמורים אלא במי שבישלו בשבת בדרך מקרה, אבל מי שמבשל באופן קבוע בשבת עבור אחרים, וכגון בעל פונדק שמחלל שבת ומבשל בקביעות בשבת, אסור למי שנתבשל המאכל בשבילו לאוכלו, כמו למבשל עצמו, והוא קנס שקנסו חכמים, ואף למי שלא נתבשל בשבילו אסור לאכלו תבשיל זה.

מדבריו מבואר שאסור לאדם לקנות מאכל שמיוצר בשבת, אולם כתב **בחוט השני** (ח"ב עמוד מא) שאם לא ידוע על מוצר פלוני שנעשה בחילול שבת וכמו שמצוי כיום במפעלים גדולים שמחללים שבת ואי אפשר לדעת באיזו יום הם עשו את המוצר, יש לסמוך על רוב, ואין לאסור לקנות ממפעלים אלו מטעם 'מעשה שבת'.

ומכל מקום כתב שמבואר בכתב סופר שאף במקום שאין בזה חשש הנאה ממעשה שבת, יש בזה איסור משום מסייע ידי עוברי עבירה ולפני עוור לא תתן מכשול.

בנידון זה ידועה תשובת **הקהילות יעקב** (ליקוטים ח"ב סי' ז) שנשאל בענין בית חרושת של מלט אשר הוא מחלל שבת, האם מותר לקנות מסחורתו. והשיב שלכאורה יש לאסור לקנות ממנו אף מהתוצרת הנעשית בחול, מכיון שאם היו כל היראים נמנעים מלקנות אצלו, היה ממעט בחילול שבת הן בפחות פועלים והן בפחות שעות עבודה. וא"כ נמצא שכל קונה וקונה מסייע ממש שיחלל שבת יותר, ולכן יש בזה איסור לפני עיוור מדאוריתא. וכתב שם שכן הוכיח החזו"א מהמבואר במסכת מועד קטן (יז). שהמכה בנו הגדול עובר בלפני עיוור לא תיתן מכשול, והיינו טעמא משום שע"י הכאתו, מתעורר אצל הבן הרצון שיעבור על כיבוד אב ואם. וה"ה הכא ע"י קנייתו, מסבב רצון והסכמה לבעל הבית חרושת שימשיך בעבודתו גם להבא.

ומכל מקום כתב **בחוט השני** (שם) שכל זה הוא רק באופן שע"י ששומרי השבת יימנעו מלקנות מהמפעל שמחלל שבת, ישפיעו בזה על בעלי המפעל שיפסיקו מלחלל שבת, אולם אם לא יאזן בכך כל השפעה אין בזה איסור משום מסייע ידי עוברי עבירה.

בדיקת הסכין ע"י ציפורן מפלטיק

בשו"ת דברי יציב (יו"ד סי' ד) נשאל בדבר השו"ב שבדוק הסכינים גם בצפורן פלסטיק, דהיינו שתחלה הוא בודק בצפורן הרגילה, אך הוא חושש שמרוב הבדיקות הציפורן הרגילה נחתכת ולכן משים הפלאסטיק עליה ובודק עוה"פ על ידי הפלאסטיק, ואומר כי אפשר הרבה בניקל להרגיש פגימה דקה.

בתשובתו כתב לאסור דבר זה, שהרי אפשר שיבדוק קודם בפלסטיק, ואח"כ יבדוק בצפורן הרגיל כפי תיקון חז"ל, שזה יהיה באחרונה. ולהחשש שהצפורן תחתן מרוב הבדיקות ולא ירגיש מה יועיל הפלסטיק, דסו"ס ההכרח שיעשה הבדיקה בצפורן הרגיל עכ"פ, ולסמוך על הפלסטיק גרידא ח"ו לא עלה על הדעת לכו"ע עד עכשיו.

שיעור 'לולב שנחלק'

כתב הרמ"א (או"ח סי' תרמט ס"ג) שלכתחלה, מצוה מן המובחר, נוהגין ליטול לולב שלא נחלק העלה העליון כלל, כי יש מחמירין אפילו בנחלק קצת. במשנה ברורה (ס"ק ט) ביאר טעם המחמירים שע"י הנענועים רגיל להיות בסופו סדוק כולו.

בט"ז (סק"ד) כתב שאף לדעת המחמירים, אין להחמיר בזה אלא רק אם נחלק כשיעור טפח, והוכיח שוודאי לשיטתם אין הכוונה שנפסל אפילו במיעוט כל שהוא, שהרי אם כן גם בחגירת צפורן יהיה פסול ומדוע לא הזכירוהו בסוגיין בין הדברים שנפסלים בפגימה כזו. וכיון שפגימה כזו אינה פוסלת, כל שהפגימה בשיעור פחות מטפח אין שום סברא להחמיר, שהרי לגבי פגימות המזבח נחלקו התנאים אם הוא טפח או כזית, אם כן גם בלולב אין סברא לומר שאם נחלק בשיעור פחות מטפח או כזית הלולב פסול.

במשנ"ב (שם) הביא דברי הט"ז, אך הביא שהחיי אדם ביאר בדעת המחמירים, שיש להחמיר אפילו במשהו, על כן סיים המשנ"ב שאם יש לאדם לולב אחר, יותר טוב לברך עליו משום מהיות טוב, אבל מדינא אין לחוש לזה כלל כל זמן שלא נחלק רובו.

ריבוע התפילין שנחסר מעט

בשו"ע (או"ח סי' לב סל"ט) כתב המחבר, תפילין בין של ראש ובין של יד, הלכה למשה מסיני שיהיו מרובעות.

בביאור הלכה (סי' לב ד"ה נתקלקל) כתב שפשיטא שע"י פגימה קטנה שנתהווה בהבתים כשיעור חגירת ציפורן ואפשר אפילו מעט יותר מזה לא אזל מניה עי"ז שם ריבוע, ואפילו אם נאמר דבעת עשייה יש להסופר ליוהר אפילו בחסרון משהו באיזה מקום דעכ"פ אינו מרובע בשלימות מ"מ בדיעבד שנתקלקל לא אזל שם ריבוע ע"י חסרון משהו.

ראיה לכך הביא הביה"ל ממה שתירצו בסוגיין 'הא באבנא הא בסידא', פי' באבנא דכתיב אבנים שלמות פוסל אפילו בחגירת ציפורן, אבל בסיד דלא כתיב בו שלמות לכך בעינן שיחסר שיעור חשוב כטפח או כזית עי"ש, הרי דאף דלגבי מזבח דקי"ל דריבוע מעכב וגם שם צריך ריבוע גמור שיהא שוה אף באלכסונו, וכדמוכח בזבחים (סב:) מהא דכתיב סביב שיהא כל סביבו שוין וכדפירש"י שם, ואפ"ה כשר בסיד, אלא ע"כ דע"י פגימה כחגירת ציפורן לא אבד עי"ז שם ריבוע.

יתירה מזו כתה הביאור הלכה, שאפילו אם יש פגימה קטנה במקום חודו של זוית התפילין למעלה, אינו פוסל, שהרי אם לא כן הגמ' יכלה לומר, הא והא בסידא וכאן מיירי במקום חודו.

ועל אף שיש לבע"ד לחלוק שלגבי מזבח שהוא גדול בשיעורו, לא נחשב בו פגימה מועטת שעל ידי זה יתבטל ממנו שם ריבוע, משא"כ בענינינו, מ"מ כתב הביאור הלכה, נלע"ד דהדין עמי דאלת"ה יחשוב ר"ח שם עוד פגימה שפוסלת בחגירת ציפורן כגון בריבוע התפילין ודומיא שכתב הט"ז (סי' תרמה ס"ד, הו"ד לעיל).

אמנם סיים המשנ"ב וודאי שאין שיעור הפסול בטפח, שהרי כל התפילין אינם מחזיקין כך, ואולי אם נתמעך הריבוע של התפילין מעט יותר מחגירת ציפורן נקרא בענינינו ג"כ קלקול הריבוע, וצ"ע.

ובשו"ת שבט הלוי (ח"י סי' קנו) כתב להקל בפגימה בריבוע של תפילין עד מלימטר אחד.

אמר ליה לכי תיכול עלה כורא דמילחא

בהקדמת שו"ת נודע ביהודה (מהד"ת) מבנו הגאון ר"ש ז"ל כתב לפרש כוננת הש"ס בלשון 'ממולח', היינו לרמז שיש בו הרבה חלקי המלח, ועל ידי זה הוא חריף ובעל הבנה יתרה. ועל פי זה עולה יפה פתגם חז"ל "לכי תיכול עלה כורא דמילחא, ופירש רש"י 'לכשתאכל עליה כור של מלח לא תוכל להשוותם זו לזו'. כלומר, גם כשתוסיף לך הרבה חלקי המלח ותהיה בעל בינה יתירה, אעפ"כ לא תוכל להשוותם זה לזה.

(שו"ת הרב"ז שאפראן)

מה ת"ל איש איש לרבות העובדי כוכבים שנודרים נדרים ונדבות
כישראל

אפילו כל שבעים השרים, אף על פי שאין כולם נעשו לראש על ישראל, מכל מקום יכולין להקריב קרבן, כמו שאמרו רבותינו ז"ל שהעובדי כוכבים נודרים נדרים ונדבות כישראל. והטעם, כי יש להם ראשית גם כן, דהיינו אף שהם קליפות והם מסטרא דשמאלא, מכל מקום בשרשם יש להם אחיזה בקדושה, כי אין דבר בעולם שלא יהיה נשרש למעלה, כי הוא יתברך היה את כולם ומחיה את כולם, ומה שיש בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, אין לו מציאות זולתו יתברך. על כן בשרשם הם קודש, כי נאחזים בקדושה, רק בהשתלשלותם נעשו קליפה וטמאו עצמם, על כן מצד הראשית שלהם שהוא אחיזתם בקדושה שייך קרבן ראשית, ומקריבין ומקבלים השפעה. ועל ידי קרבנותיהם הם מתקרבים אל הקדושה, על ידי שרשם למעלה הנשרש בקדושה, ומורידין שפע מלמעלה, ובזו ההשפעה גם כן ישראל נשפעים, והן שמחין עמהן. אמנם התעוררות קרבנות ישראל שמקריבין את עצמם בפנימיות הקדושה למעלה, וזהו שמור להם לעולם הבא לדבקות הנצחיית אשר אין לה ערך ושיעור והוא בלתי מושג, אשר על זה נאמר (ישעיה סד ג) 'עין לא ראתה אלהים זולתך', על השכר הרוחני הזה.

(של"ה הקדוש פרשת בא)

אף תקרובת עבודת כוכבים מטמאה באוהל

הנה השכינה אינה שורה אלא על לב נשבר ונדכה, וכיון שהוא כועס הרי לבו מתגאה עליו, ומיד 'אל זר' שורה עליו והוא כלל הטומאה. ולכן אמר רשב"י 'אסור לאתחברא בהדיה', מפני שעבודת כוכבים קרויה זבחי מתים ותקרובת גוי מטמאה או במשא או באהל אליבא דרבי יהודה בן בתירא. והשמיענו הרשב"י ע"ה במאמר הזה גודל העונש, שלא נאמר שאין הפגם אלא בנפש לבד אבל לא בשאר, שאין הדברים כן, אלא כל הקדושה שבו מסתלקת. שכיון שמשרה בו הקליפה, הקדושה בורחת, שהוא מכניס ומשליט שפחה במקום גבירתה, דכיון שהוא עון עבודת כוכבים ממש, דומה לחטא עבודת כוכבים שעשו ישראל שהכניסו צלם בהיכל, שברחה השכינה משם כנודע.

(ראשית חכמה שער הענוה)

מבצעי שבוע הספר

עד 20% הנחה

על מגוון ספרי 'עוז והדר'

הזדמנות
אחרונה לפני
עליית
המחירים

פנינים שפה ברורה

מחיר רגיל ~~₪ 79~~

מחיר מבצע לשבוע הספר **₪ 71**

כך שפה ברורה

מחיר רגיל ~~₪ 99~~

מחיר מבצע לשבוע הספר **₪ 90**

פנינים מתיבתא

מחיר רגיל ~~₪ 79~~

מחיר מבצע לשבוע הספר **₪ 71**

כך מתיבתא

מחיר רגיל ~~₪ 106~~

מחיר מבצע לשבוע הספר **₪ 99**

חמשה חומשי תורה
ספורנו המבואר

מחיר רגיל ~~₪ 240~~

מחיר מבצע לשבוע הספר **₪ 198**

ש"ע הרב קטן

מחיר רגיל ~~₪ 99~~

מחיר מבצע לשבוע הספר **₪ 90**

פנינים משנ"ב
המבואר

מחיר רגיל ~~₪ 74~~

מחיר מבצע לשבוע הספר **₪ 68**

כך משנ"ב המבואר

מחיר רגיל ~~₪ 93~~

מחיר מבצע לשבוע הספר **₪ 86**

ש"ע המבואר
בשר בחלב

מחיר רגיל ~~₪ 112~~

מחיר מבצע לשבוע הספר **₪ 99**

ירושלמי מקוצר
סדר זרעים 3 כרכים

מחיר רגיל ~~₪ 330~~

מחיר מבצע לשבוע הספר **₪ 297**

תוספי תוספות
מכות

מחיר רגיל ~~₪ 46~~

מחיר מבצע לשבוע הספר **₪ 42**

תוספי תוספות
ביצה

מחיר רגיל ~~₪ 51~~

מחיר מבצע לשבוע הספר **₪ 48**

שני לחות הברית

מחיר רגיל ~~₪ 193~~

מחיר מבצע לשבוע הספר **₪ 170**

שיטה מקובצת
6 כרכים

מחיר רגיל ~~₪ 193~~

מחיר מבצע לשבוע הספר **₪ 170**

ערך השולחן

מחיר רגיל ~~₪ 393~~

מחיר מבצע לשבוע הספר **₪ 350**

המבצע עד לתאריך י"ג תמוז תשע"א

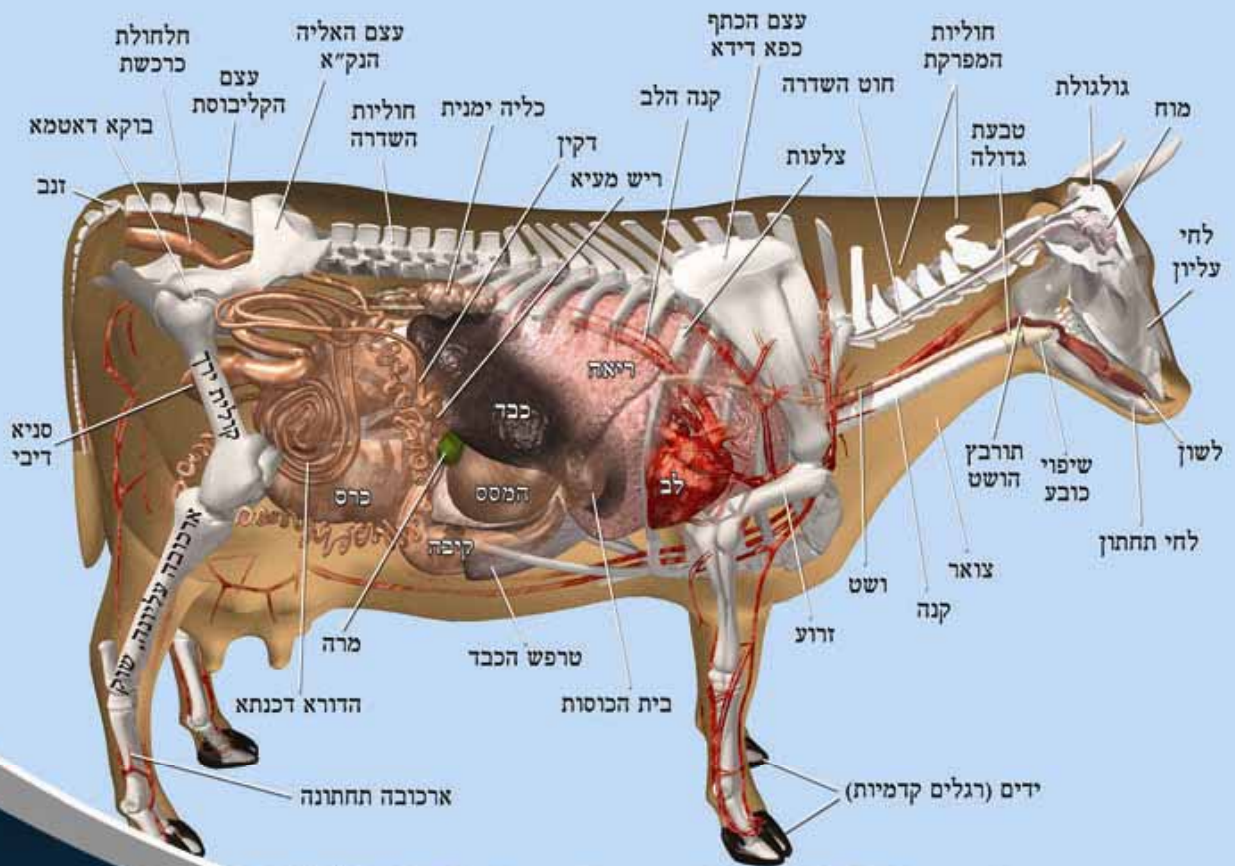
להגדיל תורה ולהאדירה

להשיג בחנויות הספרים המובחרות

מוקד הזמנות: 1800-22-55-66

עוז והדר

למי שבאמת רוצה ללמוד מסכת חולין

הפעם הראשונה

שכולנו לומדים חולין, גם מי שלא לומד דף היומי מוזמן ללמוד ולהבין בפעם הראשונה.

מתיבתא

סדר קדשים החדש של 'עוז והדר' אוצרות נבחרים של ביאור ופשוט, עיון, אגדה והלכה, הקדמות מאלפות לכל נושא אלפי איורים וציורים מרהיבים להמחשת הגלמד

שפת ברכה

סדר קדשים החדש של 'עוז והדר' ביאור ייחודי המקל על הבנת הגלמד הקדמות מאלפות לכל נושא אלפי איורים וציורים מרהיבים להמחשת הגלמד

דף היומי

סדר קדשים החדש של 'עוז והדר' אלפי איורים וציורים מרהיבים להמחשת הגלמד

המהפך של מתיבתא מבית עוז והדר בהבנת מסכת חולין

להשיג בחנויות הספרים המובחרות מוקד הזמנות: 1800-22-55-66

להגדיל תורה ולהאדירה